

SATURNUS

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SATURNUS, LJUBLJANA - LETO XXIV - ŠTEVILKA 7, NOVEMBER 1983

DEVETMESEČNI REZULTATI

Uspešnejši kot v prvem polletju

Blíža se konec leta 1983 in že smo v drugi polovici srednjeročnega obdobja 1981—1985. Še imamo nekaj časa, da izpolnimo zamujeno v letu 1983 in v tem delu srednjeročnega obdobja.

V letnem planu smo v vseh temeljnih organizacijah poudarili predvsem naslednje naloge: povečanje fizičnega obsega proizvodnje, povečanje obsega izvoza, boljše zagotavljanje surovin. Te naloge se skladajo z našim srednjeročnim programom in tudi s programom stabilizacije.

Rezultati poslovanja delovne organizacije v prvih devetih mesecih letošnjega leta nam dajejo naslednje odgovore.

V delovni organizaciji je fizični obseg proizvodnje na ravni leta 1982 in 7,3 odstotka pod načrtovanim. Če primerjamo obseg proizvodnje s povečanjem števila zaposlenih, ugotovimo porast produktivnosti za 2,5%. Presegli smo tudi načrtovano rast produktivnosti in sicer za 1 odstotek.

Pri izvozu, ki ga izkazujemo po rezultatih, ugotavljamo, da je TOZD Tovarna embalaže precej pod planom za leto 1983 (indeks 23,5). Razlog za to je v načrtovanem izvozu pokrovčkov, ki je v celoti izpadel zaradi zapletov s strani kupca.

TOZD Tovarna avtoopreme je pri neposrednem konvertibilnem izvozu 23,5% pod planom, ter s tem 35,4% pod lansko realizacijo. Boljši rezultat je dosežen pri izvozu v okviru kooperacije, in sicer je 19% pod planom ter 7% nad lanskim rezultatom. Največji porast je dosežen pri izvozu na klirinški trg, kjer je plan presežen za 4,5%, lanskeletna realizacija pa za 44,5 odstotka.

Seštevek za delovno organizacijo kaže zaostajanje za planom za 24 odstotkov, s čimer smo na lanskeletni ravni.

Celotni prihodek v delovni organizaciji je bil dosežen v višini 2.356.256.000 din, kar je za 25% več kot v enakem lanskem obdobju in za 3% več, kot smo načrtovali.

Porabljena sredstva so naraščala hitreje kot celotni prihodek in to predvsem na račun rasti cen materiala. Dohodek je bil v primerjavi z enakim obdobjem leta 1982 le 14,1% večji.

Na temelju devetmesečnih rezultatov lahko ugotovimo, da je bilo poslovanje v zadnjem tromesečju

mного uspešnejše kot v prvem polletju. Rezultati nam že omogočajo oceno za leto 1983.

Fizični obseg proizvodnje bo sicer pod načrtovanim za približno 6%, bo pa za približno 3,5% nad doseženim v preteklem letu.

Pri izvozu bomo dosegli raven preteklega leta.

Celotni prihodek bo dosežen v višini 3.257.346.000 din, kar bo za 29% več kot v preteklem letu in približno 7% več, kot smo predvidevali s planom. Predvidevamo, da bo dohodek za 34% večji kot lani in 11,5% večji od načrtovanega.

Rezultati in prizadevnost vseh delavcev Saturnusa nam omogočajo naslednje zaključke o uspehih v letu 1983.

Uspeli smo zaustaviti padanje fizičnega obsega proizvodnje, dosegli smo rast, še vedno pa ostajamo nekoliko pod predvidevanji.

Obsega izvoza ne bomo uspeli povečati, dosegli pa bomo lanskeletno raven. Ker je zaostajanje izvoza predvsem posledica notranjih motenj, lahko tudi tu predvidevamo znatno izboljšanje.

Vse to pa dokazuje, da smo tudi na najbolj kritičnem področju, pri oskrbi z materialom, že dosegli kratkoročne uspehe, in vsaj za nekatere upamo, da bodo tudi dolgoročnejši.

Ivan Primožič

Kako nastane letni gospodarski načrt

V času, ko je bil ta članek pisan, osnutki planov še niso bili dokončani. Zdaj so že pripravljeni in začena se obravnava na sejah samoupravnih organov. O poslovnih politikah in načrtih delovne organizacije in temeljnih organizacij v naslednjem letu bomo pisali v naslednji številki.

Meseca november in december sta čas, ko vlagamo še zadnje napore, da bi poslovno leto čim uspešneje zaključili, istočasno pa že načrtujemo, kam in kako bomo usmerili naša prizadevanja v prihodnjem letu, da bomo v čim večji meri zadovoljili našim interesom.

Gospodarski načrt Saturnusa za leto 1984 prav zdaj intenzivno pripravljamo in obdelujemo, da ga bomo v naslednjem mesecu obravnavali v vseh temeljnih organizacijah. Končni rezultati planiranja nam še niso znani in o njih ne moremo pisati, zanimivo pa je morda vedeti tudi to, kako pridemo do planskih števil.

Preden se lotimo izdelave plana za naslednje leto, si postavimo planska razmerja, ki usmerjajo sestavljalce plana. Upoštevati morajo dosežene rezultate v preteklem obdobju, srednjeročni plan razvoja in predvidevanja splošnih pogojev go-

spodarjenja, ki so vsako leto nakazani v resolucijah o temeljnih politike družbeno-ekonomskega razvoja in družbenemu planu Jugoslavije in Socialistične republike Slovenije. Planska razmerja vsebujejo podatke o stopnji rasti fizičnega obsega proizvodnje, številu zaposlenih, celotnem prihodku, rasti izvoza, dohodku, produktivnosti, gledane skozi dohodek ter nominalnem povečanju osebnih dohodkov. V okviru tako postavljenih ciljev lahko načrtujemo plan prodaje proizvodov, plan proizvodnje, plan nabave surovin, plan kadrov, plan finančnih potreb za tekočo proizvodnjo in investicije, plan dohodka glede na predvideno prodajo, plan delitve dohodka, posebno za osebne dohodke in reprodukcijo, plan pokrivanja potreb po deviznih sredstvih in plan investicij.

V prvi vrsti je za nas pomembno, da proučimo, kakšne so naše prodajne možnosti in možnosti oskrbe z repromateriali, ki jih primanjkuje.

(nadaljevanje na 2. strani)

V VW gredo prvi žarometi

V novembru so v tozdu avtoopreme po dobrih štirih mesecih zamude začeli s poskusno proizvodnjo žarometov za novega Golfa. Žaromete iz te serije bodo že konec meseca poslali v Volkswagen, v decembru pa bo neglede na ugotovljene težave stekla proizvodnja prve redne mesečne serije 25000 žarometov.

Zamuda pri osvajanju žarometov in zadnjih luči za Golfa nas je prikrajšala za znatno devizno vsoto, saj je Volkswagnu namenjena skoraj polovica načrtovanega konvertibilnega izvoza tozda avtoopreme. Medtem ko je šlo v prvem polletju v izvoz 43 odstotkov celotne proizvodnje tozda, se je ta delež po desetih mesecih zmanjšal za dobrih 6 odstotkov, čeprav je skupni izvoz, predvsem po zaslugi izvoza v trgovino in klirinškega izvoza, še vedno nad lanskeletno ravni. V tem času pa so povečali proizvodnjo za domače tržišče, ki je tako preseгла načrtovano.

V. C.

Članom kolektiva, upokojemcem in poslovnim partnerjem čestitamo ob Dnevu republike

samoupravni organi
družbenopolitične organizacije
in uredništvo

Prednost gospodarnim naložbam

Predstavniki našega kolektiva so sredi oktobra sprejeli v svoji sredini člana predsedstva SZDL Jugoslavije Marjana Rožiča, predsednika skupščine občine Moste-Polje Nika Lukeža in predsednika občinskega komiteja ZK Pavla Vindišarja. V uvodu je glavni direktor predstavil saturniško poslovanje, težave, s katerimi se srečujemo in načrte in pričakovanja v prihodnosti. Saturniška proizvodnja embalaže, je povedal, je po letošnjih prvih štirih ali petih kriznih mesecih spet porasla in vsaj do konca leta imamo zagotovljenega dovolj materiala. Izjema je aluminijeva pločevina, ki je imamo še vedno premalo, kljub devizni intervenciji in kljub znatnim sovlaganjem v valjarne aluminija. V naslednjem letu lahko že pričakujemo izboljšanje, saj bo Impol povečal proizvodne zmogljivosti, v Šabcu pa začel s proizvodnjo prva jugoslovanska tovarna bele pločevine.

Tozda avtoopreme ostaja naš glavni izvoznik. Žal je v drugi polovici leta izpadel znaten delež izvoza zaradi zamude pri osvajanju novih žarometov in zadnjih luči za Golfa. V prihodnjem letu bo izvoz večji, nujna pa je usmeritev v večjo proizvodnjo svetlobne opreme tudi za druge evropske avtomobilske otvarne.

Razvojni načrti obeh tozdov zahtevajo tudi razvoj orodjarne, da bo sposobna kvalitetno in pravočasno oskrbovati nujno proizvodnjo. Poleg izdelave orodij pa se razvija v tozdu orodjarna in vzdrževanje tudi tretja proizvodna veja Saturnusa, proizvodnja strojev za embalaranje in za proizvodnjo embalaže.

Omenil je tudi težave, ki jih povzročajo sedanje zakonske omejitve, še posebej težave za pridobitev soglasij za uvoz nujno potrebne opreme — kljub temu, da bi morala imeti proizvodnja za izvoz v takih primerih določene olajšave.

Govoril je tudi o družbeno političnem življenju v delovni organizaciji, ki se v zadnjih dveh letih poslabšuje. To je predvsem odraz malodušja, ki ga povzroča padanje življenjskega standarda, poleg tega pa nenehno spreminjanje in neizvajanje družbenih smernic.

Direktorja tozda embalaže in tozda orodjarna in vzdrževanje sta navedla konkretna primera, kako lahko omejevanje uvoza povzroča škodo ne le delovni organizaciji, temveč tudi splošno gospodarsko škodo. Eden od primerov je Juvitana, nova tovarna otroške hrane v Indiji, ki je prisiljena pokrove za embalažo svojih proizvodov uvažati, medtem ko bi lahko tovarna, kot je Saturnus, take pokrove izdelovala, če bi ji bil omogočen uvoz opreme v vrednosti le okrog 300.000 dolarjev. Drug primer, ki ga je omenil tov. Smrajc, je nujnost posodabljanja tehnologije proizvodnje embalaže. V svetu iz zdravstvenih razlogov prehajajo s spajkanih na varjene pločevinke. Za to je potreben tudi uvoz dodatne opreme, vendar bi se lahko precejšen del deviznih odplačil pokrival že s prihrankom pri uvozu kositra za spajkanje. Le s proizvodnjo sodobnih vrst embalaže pa bo ob novih pogojih mogoče prodajati hrano na zahodna tržišča.

V odgovoru na dvojno vprašanje — kako dobiti soglasja za uvoz in kako si zagotoviti potrebne devize — je Marjan Rožič obrazložil glavna izhodišča gospodarske politike v prihodnjem letu. Še vedno je predvideno zmanjševanje investicij, saj izkušnje kažejo, da je v Jugoslaviji še preveč apetitov po nesmotrni anložbah. Letos bo na primer vrednost uvoza opreme za več kot 100 odstotkov preseгла načrtovano vsoto. Omejitve pa morajo biti v bodoče selektivnejše, še posebej naj ima prednost proizvodnja za izvoz. Posebno v takih proizvodnih vejah je treba zaustaviti zaskrbljujoče tehnološko zaostajanje Slovenije.

Da bo lahko odobranje ali omejevanje uvoza selektivnejše, bo treba podrobneje izdelati kriterije, smotnost investicij pa se mora preverjati tudi v povezovanju s celotno reprodukcijsko verigo. Tu bo treba tudi iskati potrebne devize — v interesu uporabnikov določenih proizvodov, da se uvozni izdelki nadomeščajo z domačimi.

Usmeritev gospodarske politike v prihodnjem letu, je povedal Marjan Rožič, bo ponovna rast industrijske proizvodnje. To pa ne bo mogoče

brez dodatnega zadolževanja v tujini. Novi krediti, ki se bodo namenili predvsem usposabljanju izvozne proizvodnje, naj bi olajšali vračanje dolgov v prihodnjih letih.

Kar se omejevanja osebnih dohodkov tiče, ugotavljajo na najvišjih političnih ravneh, da smo prišli do skrajne točke, ko problemov prevelike potrošnje ne moremo več reševati z realnim zniževanjem osebnih dohodkov, še posebej zato, ker to nevzpodbudno vpliva na delo. V prihodnjem letu bo tudi politika osebnih dohodkov v večji meri prepuščena samoupravnemu odločanju samih organizacij združenega dela, ob čemer pa se moramo v vsaki sredini zavedati, da je večji osebni dohodek mogoče zaslužiti samo z

več dela in da je nedopustno sproti potrošiti celoten ustvarjeni dohodek, če si hočemo zagotoviti prihodnost.

V vsaki sredini, so poudarili gostje, bo treba v največji možni meri izoblikovati program odgornične gospodarske stabilizacije. Ob tem moramo iskati nove poti za uresničevanje samoupravljanja, saj sam program gospodarske stabilizacije ne bo pomagal, če ne bo podprt s samoupravnim obravnavanjem in dojemanjem gospodarjenja in na zavesti delavcev, da lahko z lastnim delom in aktivnim iskanjem rešitev prispevajo k izboljšanju svojega osebnega in družbenega standarda.

VITA CAJNKO

Kako nastane letni gospodarski načrt

(nadaljevanje s 1. strani)

Brez dobrega poznavanja in opredelitve prodajnega in nabavnega tržišča, ki v današnjih pogojih določata okvir rasti fizičnega obsega proizvodnje, si danes ne moremo zamišljati uspešnega načrtovanja. Prav zato je treba poudariti pomembno vlogo komercialnih služb, ki morajo v povezovanju z razvojnim in planskim oddelkom nuditi ustrezne podatke za nadaljnje načrtovanje.

Od višine prodajnega plana je odvisno, kakšna bo rast proizvodnje, rast celotnega prihodka ter v veliki meri dohodka in čistega dohodka. Načrtovani obseg prodaje je možno doseči le z določenimi stroški; predvideti je potrebno vse stroške repromateriala in embalaže, ki gredo v končne izdelke, ter stroške proizvodnih obratov in režije TOZD. Iz razmerja med vrednostjo prodaje izdelkov ter predvidenimi stroški za to prodajo ugotavljamo, kakšen bo predvideni dohodek.

Naslednji korak v postopku izdelave plana je plan delitve predvidenega dohodka na zakonske in pogodbene obveznosti ter del, ki gre za izplačila osebnih dohodkov v naslednjem letu in za sklade. Delitev dohodka danes ni v celoti prepuščena odločitvam v temeljnih organizacijah, ampak jo urejajo številni predpisi in dogovori. Tako je npr. z zakonom določena višina sredstev, ki jih izdvojimo za rezervni sklad, z družbenim dogovorom pa so omejena sredstva za osebne dohodke in skupno porabo. Tudi iz ostanka čistega dohodka, ki ga namenimo za poslovni sklad, imamo številne obveznosti. Te podrobno načrtujemo, da bi lahko ugotovili znesek akumulacije, ki za našo delovno organizacijo predstavlja glavni vir financiranja razširjene reprodukcije.

Ko načrtujemo rezultate za prihodnje leto, sestavimo tudi podroben plan zaposlovanja. Šele primerjava rezultatov s številom zaposlenih nam da podatek o kvalitetnem razvoju. Posebej načrtujemo spremembe v kvalifikacijski strukturi zaposlenih in ukrepe za izboljšanje. V ta namen se izdelata tudi plan izobraževanja.

V naših letnih planih dajemo poseben poudarek tudi razvoju in osvajanju novih proizvodov. Pri tej

dejavnosti sodeluje večje število služb, zato je za učinkovitost pomembno usklajevanje dela.

V povezavi z dolgoročnimi opredelitvami in v odvisnosti od razpoložljivih sredstev načrtujemo tudi investicije. Skupaj z razvojem proizvodov nam investicije v tehnološko sodobno proizvodnjo omogočajo obstanek na tržišču, istočasno pa si izboljšujemo delovne pogoje.

Vse temeljne podatke je potrebno še analitično obdelati v posebnih tabelah, kjer so zbrani podatki tako, da preko njih dobimo oceno in kriterij za uspešnost posameznih temeljnih organizacij združenega dela. Vse analitične pokazalce želimo primerjati s preteklimi obdobji ter usklajevati s predhodno zastavljenimi cilji.

Pomembno je tudi zbiranje in primerjanje podatkov na širši družbeni ravni, kadar gre za primerjavo z drugimi delovnimi organizacijami v okviru poslovnih združenj, panoge in celotnega gospodarstva. To pa zahteva tudi obilo metodološkega dela.

Bojan Falež

Še vedno premalo aluminijeve pločevine

V prejšnji številki smo objavili napačno informacijo, da je namreč problem aluminijeve pločevine rešen. V resnici so nam bile na pobudo Zveznega sekretariata za tržišče zagotovljene devize, ki jih je zahteval Impol, vendar pločevine še vedno ni dovolj za normalno proizvodnjo. Dobivamo jo sproti v manjših količinah, ker Impol zaradi izvoznih obveznosti ne dobavlja po dinamiki, ki bi jo želel Saturnus in uporabniki naših proizvodov, tovarna v Sevojnem pa kljub sovlaganju in samoupravnemu sporazumu pločevine ne pošilja. Količine, s katerimi razpolagajo v tozdu embalaže, zadostujejo za dvoizmensko proizvodnjo pokrovčkov, medtem ko proizvodnja drugih vrst aluminijastih proizvodov ni zadovoljivo oskrbljena.

Vita C.

Pogovor z Marjanom Rožičem

Pred velikim izpitom

Dolgoročni program ekonomske stabilizacije naše družbe, ki ga je po letu in pol intenzivnega dela predstavila vsej naši javnosti ekipa 350 visokokvalificiranih družbenopolitičnih in znanstvenih delavcev je izrednega pomena za našo bodočnost. Predstavlja idejno-politično in družbeno osnovo za aktiviranje vseh družbenih sil. Nakazuje smeri reševanja gospodarskih težav na samoupravnih osnovah, na osnovi neodvisnosti naše države in neuvrščenosti v zunanji politiki.

Kaj ta dokument pravzaprav vsebuje? V njem so predstavljene vse naloge, od katerih je odvisen boljši današnji in tudi jutrišnji dan. Pomeni pot do izhoda iz težke gospodarske depresije, v kateri se je znašla poleg drugih držav tudi naša.

Naj citiramo: »Teža ekonomskega stanja, do katerega je prišlo zaradi nakopičenih nasprotij dosežanega razvoja in položaja v svetu, zahteva najširšo mobilizacijo delavcev, kmetov, mladine, borcev, pripadnikov JNA in vseh drugih neposrednih sil za odločno spreminjanje obnašanja v proizvodnji, potrošnji in v družbenem življenju. Preobrat je možen samo s samoodpovedovanjem.«

Uporabiti je potrebno vsa sredstva, ki vodijo h krepitvi družbene discipline, poslovne in delovne morale in odgovornosti.

Na kratko povzemam akcije, katerim moramo posvetiti posebno pozornost.

Porabiti smemo samo to, kar smo ustvarili. Naložbe se morajo gibanje v obsegu realne akumulacije in iskati odgovornost za vsako naložbo.

Zagotoviti moramo polno disciplino pri izvrševanju finančnih obveznosti v domovini in domovine do tujine. Prenehati moramo z nepokritim zadolževanjem in iskanjem načinov za izigravanje plačilnih instrumentov.

Zagotoviti moramo gibanje blaga, denarja, dela in znanja na vseh delih SFRJ.

Zmanjšati moramo delež splošne in skupne potrošnje v družbenem proizvodu predvsem z racionalizacijo dela v družbenih dejavnostih. Omejiti moramo naraščanje administracije v samoupravnih organizacijah in skupnostih, drugih neproduktivnih stroškov in negospodarskih investicij.

Ustaviti moramo nadaljnje investiranje v programe, ki niso stabilizacijsko naravnani.

Zmanjšati vse mogoče stroške, učinkoviteje izkoriščati proizvodne zmogljivosti, energijo, materiale in delovni čas, zaostri delovno disciplino, odgovornost do sprejetih delovnih dolžnosti in preprečevati pridobivanje takega dohodka, ki ne nastaja na osnovi dela.

Zagotoviti moramo varovanje zakonitosti, samoupravno ravnanje in varovanje družbene lastnine. Omogočiti je potrebno učinkovito delo pravosodnih, inspekcijskih organov in delavske kontrole.

Davčna politika mora biti stabilizacijsko usmerjena. Ostreje je potrebno obdavčiti prihodke, pridobljene izven delovnega razmerja, monopolni dohodek, rento od nepremičnin in drugega imetja.

Obdelati moramo vsak kvadratni meter zemlje in na površinah omogočiti večje donose. Omejiti je potrebno uporabo prvorazredne rodne zemlje za uporabo v nekmetijski namene.

Razvijati je potrebno drobno gospodarstvo, ki omogoča večji obseg in raznolikost proizvodnje, povečuje dohodek in zaposlenost.

Zaostri moramo boj proti anarhčnosti, razsipništvu, kraji, parazitizmu, stihiji, nesamoupravnemu ravnanju z družbenimi sredstvi, skupinsko lastninskem obnašanju, parcialnim interesom, itd.

Naštete so le nekatere dolžnosti, ki jih mora naša družba opraviti pri izpitu iz predmeta »GOSPODARSKA STABILIZACIJA.«

Teodor Kralj

Organizacija - reorganizacija

V Saturnusu že dalj časa govorimo o reorganizaciji. Zaradi različnega pojmovanja te besede je prav, da najprej nekaj povemo o samem pojmu.

Organizacijo lahko v splošnem opredelimo kot smotrno človekovo dejavnost skladnega povezovanja določenih nalog v neko celoto in usmerjanje delovanja te celote k doseganju določenih ciljev. Način organizacije je odvisen od najrazličnejših notranjih dejavnikov, kot so proces dela, zahtevnost izdelkov, delavci, ki v posameznem procesu nastopajo, ter zunanjih vplivov, kot so problematika nabave surovin, zahteve trga, finančni in devizni problemi itd. Skratka vplivov na organizacijo je veliko in se stalno spreminjajo. Zato moramo razumeti, da je organizacija prilagajena potrebam le v določenem trenutku in da mora biti proces, ki se sproti prilagaja spremenjenim ciljem in pogojem dela.

Tako prilagajanje pa z eno besedo imenujemo tudi reorganizacija. Če se zavedamo, da je prilagajanje organizacije vsklajevanje delovanja vseh delov, lahko razumemo, da vsaka sprememba dela celote zahteva delno spremembo v drugem delu celote. Zato se mora vsaka reorganizacija pripraviti zelo previdno, da ne bi s prilagoditvijo ali spremembo povzročili na drugem koncu še večjega razkoraka. Reorganizacija je izvedljiva le tako, da natančno preučimo obstoječe stanje, analiziramo slabe in dobre rezultate obstoječega ter na osnovi rezultatov ukrepamo tako, da bodo rezultati po spremembi ugodnejši.

Priznati moramo, da v Saturnusu s prilagajanjem organizacije precej zaostajamo, saj ostaja naša organiziranost že leta skoraj nespremenjena. Prav zato je zdaj naenkrat potrebnih toliko večjih sprememb.

Organizacijo želimo prilagoditi potrebam na najrazličnejših področjih. Ta področja pa so mesebojno zelo prepletena in je zelo težko opredeliti, kaj je najpomembnejše. Zato se vnaprej opravičujem, če ne bom postavil pravega zaporedja ciljev, ki jih hočemo z reorganizacijo v delovni organizaciji doseči.

Zagotavljanje kvalitetnejših izdelkov je prav gotovo pomemben cilj, ki ga hočemo doseči z reorganizacijo. Temu ob reorganizaciji trenutno posvečamo veliko pozornost, zlasti v avtoopremi in orodjarni. Inozemski kupci so zahtevali, da se kvaliteta proizvodov avtoopreme zelo poveča, če hočemo izvažati. Z izvozom pa si omogočamo preskrbo s surovinami, ustrezno količino naročil ali dela, izkoriščenost naših zmogljivosti in s tem v zvezi rentabilnost poslovanja.

Kakovost izdelkov pa je odvisna od celotnega procesa, od kvalitetnih surovin, konstrukcije, tehnološke dokumentacije, proizvodnih postopkov, strojne opreme, procesa izdelave, ekspedita, prodaje itd. Iz naštetega je razumljivo, da moramo ob zahtevi po kvalitetnejših izdelkih organizacijsko zelo veliko spremeniti.

Seveda pa je ob kvaliteti izdelkov potrebno zagotoviti tudi ustrezen asortiman, ustrezne količine in roke, vse to pa ob sprejemljivih stroških, kar pa je izvedljivo le z dobro organizacijo dela.

V tozdu orodjarna in vzdrževanje hočemo z reorganizacijo doseči predvsem naslednje cilje: okrepiti in dvigniti na višjo raven razvojno in projektivno dejavnost, ločiti proizvodno orodja od vzdrževanja in izboljšati pripravo dela; vpeljati proizvodno strojev; vzdrževanje urediti tako, da bo proizvodnja zanesljivejša in ga združiti za celotno delovno organizacijo.

Če so večje organizacijske spremembe potrebne v tozdu avtoopreme in tozdu orodjarna in vzdrževanje, to ne velja za tozdu embalaže.

Ta tozdu je svojo organizacijo sproti dopolnjeval, da bi dosegal boljše učinke dela posameznih funkcionalnih skupin in tozda kot celote. To pa ne pomeni, da niso potrebne nekatere spremembe. Te spremembe pa so drugega značaja. Urediti je treba odnose med tozdom embalaže in tozdom orodjarna in vzdrževanje in natančneje opredeliti medsebojno usklajevanje funkcij v tozdu in delovni skupnosti skupnih služb. Posebnega pomena pa je sodelovanje s Plutalom in drugimi gospodarskimi subjekti v reproverigah.

Spremembe organizacije v temeljnih organizacijah zahtevajo celo vrsto sprememb tudi v skupnih službah. Vedno bi morali imati pred očmi, da so funkcionalne skupine v DSSS organizacijska celota s skupinami v tozdi. Če ne dosežemo harmonije, pomeni, da ta organizacijska celota ne more dosegati dobrih rezultatov. Dopolnitve zahtevajo tudi težke tržne razmere (nabava surovin, nasičenost trga z izdelki, težko uveljavljanje izdelkov v tujini, devizni problemi, stabilizacijski ukrepi, razvojna dejavnost itd.). Velik poudarek dajemo razvoju informacijskega sistema, ki povezuje vso delovno organizacijo.

Zelo težko in brez smisla je naštevati vse dejavnike, zaradi katerih so potrebne dopolnitve reorganizacije. Zavedati se moramo, da nas bo napredek v drugih organizacijah enostavno preplaval, če se tudi mi ne bomo prilagajali spremembam.

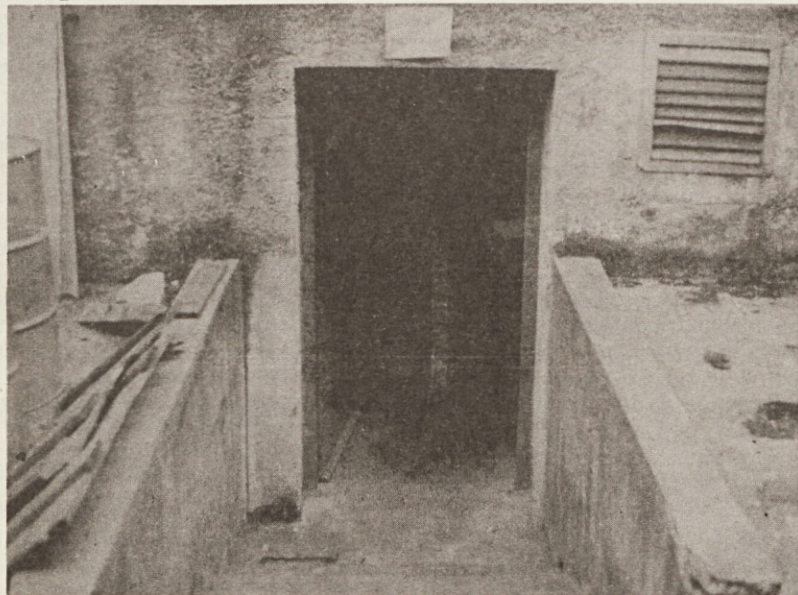
Zavedati se moramo, da vsaka sprememba delno vpliva tudi na spremembe pri osebnih dohodkih. Ker pa smo pri osebnih dohodkih najbolj občutljivi, saj vsi prav zaradi teh hodimo v službo, je tudi razumljivo, da tisti, ki se ne vključujejo v spremembe organizacije, čutijo le spremembe pri osebnih dohodkih.

Upam, da so navedene utemeljitve bralcev prepričale, da naše reorganizacije le niso samo spremembe v osebnih dohodkih, temveč mnogo več, ter da so spremembe osebnih dohodkov le posledica potrebnih reorganizacij.

Koncept reorganizacije v skupnih službah je že pripravljen, čaka pa še na koordinacijo, ki bo obravnavala spremembe osebnih dohodkov; v decembru bo skupen predlog posredovan v obravnavo samoupravnim organom.

Viktor Zupan

Odprta vrata

Odprta vrata so znak gostoljubnosti. Če pa vrat ne zapreš za seboj, je to znak, da niti najmanj ne pomisliš, da sedaj, ko si moramo ogrevati delovne in bivalne prostore, s tem vržeš proč še in še danes tako drage energije.

Občni zbori sindikata

Ker se izteka dveletno mandatno obdobje v organih sindikata, je potrebno skladno s statutom ZSS izvesti občne zборе osnovnih organizacij, sindikalne konference in konference osnovnih organizacij zveze sindikata.

Živimo v času, ki terja od delovnih ljudi in naše celotne družbe povečanje prizadevanj za uresničitev ciljev, ki smo si jih zadali v dolgoročnem programu ekonomske stabilizacije. V sedanjem družbenem trenutku ima sindikat, kot najširša organizacija delavskega razreda, zelo pomembno vlogo pri razreševanju družbeno ekonomskih in socialnih problemov, zlasti pa pri krepitvi in utrjevanju delavca na temeljih samoupravnih socialističnih odnosov.

Zato morajo biti občni zbori vsebinsko in organizacijsko pripravljeni tako, da bo lahko vsak delavec kritično in samokritično spregovoril in ocenil delovanje svoje osnovne organizacije, prav tako pa tudi dosežene uspehe.

Ugotovitve in ocene, ki bodo podane na občnih zbora, morajo biti podlaga za pripravo programa dela osnovne organizacije v prihodnjem mandatnem obdobju. Celotna programska usmeritev mora izhajati iz usmeritev programa gospodarske stabilizacije.

Ocena učinkovitosti dela mora izhajati iz kongresnih dokumentov ZS Slovenije in ZS Jugoslavije, zakona o združenem delu in ostalih dokumentov, v katerih so opredeljene.

V želji, da bi občni zbori dosegli svoj namen, se morajo osnovne organizacije pravočasno lotiti pripravljanja, posebno pomembne pa so pravočasne kadrovske priprave za volitve članov izvršnih odborov OO in konference.

Osnovnim organizacijam sindikata želimo pri njihovem delu veliko uspehov.

Rado Fink

Inovatorji v obratu Zalog

Večino inovacij v tozdu embalaže so v zadnjih letih prijavili delavci v obratu Zalog, kjer izdelujemo embalažo za živilsko in kemično industrijo. Čeprav se tudi tukaj ne da govoriti o množični inventivni dejavnosti, pa smo imeli v preteklem obdobju največ prijavljenih in ocenjenih prihrankov prav v tem obratu. Z izboljšavami smo rešili vrsto zastojev v tehnoloških procesih, dosegli boljšo kakovost in lažje delo zaposlenih. Eden iz vrst inovatorjev zaloškega obrata, Emil Kurent pa je pred leti prejel tudi občinsko priznanje.

Inovatorji so predelavci, vzdrževalci, pa tudi režijski delavci. Moramo pa priznati, da je ob proizvodnem delu nastalo precej izboljšav, ki niso bile prijavljene in nagrajene. V prihodnosti si želimo več inovacij tudi v drugih obratih tozda, kjer so izboljšave v zadnjih letih redkeješe.

Letos je delavski svet tozda na predlog inovacijske komisije potrdil dve tehnični izboljšavi, ki sta jih predlagala Marjan Gradišek in Janez Trtnik.

MEHANIZEM ZA DVIGOVANJE RAME

Pri gumiranju pokrova doze »mala oval« je bilo potrebno večkrat na dan dvigovati precej težko orodje »ramo« zaradi čiščenja gume. Za dvigovanje ogrodka je bil potreben večji napor, največkrat dveh delavcev. Najpogostejše je delavki, ki je določena za dvigovanje rame in za čiščenje tamponov pomagal predelavec te avtomatske linije.

Janez Trtnik je izdelal protiutež in z zadrževalno vzmetjo rešil težko in nevarno dvigovanje. Po rekonstrukciji rame jo lahko dviguje delavka sama, brez večjega navora. Samo dvigovanje rame pa je varnejše tako za delavko kot za orodje.

Delavski svet je na predlog komisije Trtniku dodelil enkratno nagrado v višini 10.000 din.

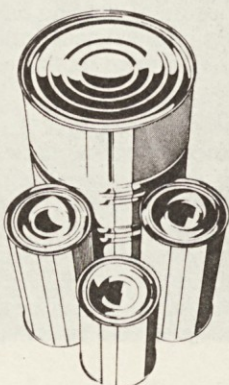
MAZALNI SISTEM POKROVA

Izdelava pokrova za vedro premera 160 je bila otežkočena, posebno še, če smo jih izdelovali iz ne-naoljene ali slabo naoljene pločevine. Pojavljali so se zastoji, opraskani pokrovi in okvare orodij. Kombinirano orodje za odrez, vlek in robljenje pokrova zahteva za predelavo enakomerno naoljene trakove. Ročno mazanje trakov je dalo boljše rezultate, vendar je nastal problem v izlagalniku - naoljeni trakovi so se namreč sprijemali, kar je povzročalo večje zastoje v napravi.

Marjan Gradišek in Janez Trtnik sta izdelala napravo, ki skupaj z zrakom pod pritiskom skozi injektor vbrizga tudi olje in ga razprši enakomerno po pločevini, takrat ko je trak v orodju. Mazanje je postalo dovolj kvalitetno, s tem pa so odpadli vsi zastoji in okvare orodij. Isti mazalni sistem sta izdelala pri grobih vlekih konzervnih lončkov premera 73, ker obstoječa mazalna naprava ni kvalitetna in enakomerno naoljila trakov.

Inovatorja sta prejela enkratno nagrado 8000 din.

Janko Inglič

VARSTVO PRI DELU

Hrup ne škoduje samo sluhu

S hrupom se srečujemo v raznih proizvodnih obratih, predvsem pri delu s stroji. Na prostem so glavni viri hrupa železniški, cestni in zračni promet. Hrupu pa smo izpostavljeni tudi drugje - na primer v disku in tudi doma.

V naši delovni organizaciji je hrup veliko večji, kot smo ga pripravljeni priznati. Vodilni strokovnjaki na področju raziskav hrupa trdijo, da hrup povzroča v telesu naslednje spremembe: srčni utrip je hitrejši, zenice se širijo, ožilje in notranji organi se krčijo. Tudi če hrupa ne zaznamo ali ga zanemarimo, telo vseeno reagira. Očitno je torej, da hrup škoduje našemu zdravju in povzroča manjše ali večje okvare na že omenjenih organih.

Kot kaže, so pri nas odgovorni prepričani, da se človek hrupa navadi, kakor se navadi živeti skromno, če ni drugače. Človeški organizem je prefinjen »mehanizem«, ki zmore tudi to, vendar zanesljivo ne brez posledic. Preden dosežemo kakršno koli navajenost ali prilagojenost na hrup, izpostavimo delavce stalni vzburljenosti, manjši ali večji živčni napetosti. Z živci, tem skrajno občutljivim sistemom »komuniciranja« v našem organizmu, pa se ni igrati. Vselej gre za ljudi; živčnost, naglušnost in druge težave niso sreča, temveč neposredna škoda za delavca, za našo produktivnost, usvarjalnost in ustvarjanje dohodka.

Pa pogledimo, kako v naši delovni organizaciji rešujemo ta problem. Vse okvare sluha sistematično spremlja obratna ambulanta. Služba varstva pri delu pa v obratih že nekaj let meri stopnjo hrupa in meritve strokovno obdelava. Poročilo si obratna ambulanta in služba varstva pri delu

medsebojno izmenjujeta, obe službi pa svoja poročila pošiljata vodstvom tozdrov in kadrovske službi. Čeprav se ta poročila medsebojno dopolnjujejo in kažejo na naraščajoče posledice pri zaposlenih, so slabo brana in že nakaj časa nanje nihče ne reagira.

Pohvale vreden je bil poskus tozda avtoopreme, ki je leta 1978 izdelal program izboljšanja delovnih pogojev. Marsikatera zamisel iz programa je bila uresničena, žal pa je tudi v tem primeru ostalo veliko nedokončanega še posebej glede hrupa. Pri že obstoječih žariščih hrupa in pri ustvarjanju novih je potrebno zelo preudarno ravnati. Danes nihče v Saturnusu ne ve, koliko je invalidov, ki jih je do tega pripeljal hrup. Zanesljivo pa vemo, da imamo vrsto obratov, ki stalno ustvarjajo nove invalide.

Že samo zaradi tega, kar je bilo napisanega o hrupu, ki pa seveda ni edina škodljivost na naših delovnih mestih, morajo naše vodstvene, predvsem pa vodilne strukture do njega zavzeti bistveno drugačno stališče kot doslej.

Skrb za zdrave delovne pogoje sodi v upravljanje prav tako kakor drugi vidiki produktivnosti dela in ustvarjanja dohodka. To je zadeva razvojne, socialne in ekonomske politike in odnosov med ljudmi. Vemo, da odnosi in pogoji pri delu vplivajo tudi na družino in se posredno prenašajo na mladino. Naša zakonodaja nalaga upravljalcem sredstev, ki povzročajo hrup, določene dolžnosti in postavlja omejitve, pri katerih dopustno prehaja v nedovoljeno. To je del družbeno ekonomske politike, katere namen ni ločevati prijetno od neprijetnega, temveč preprečevati škodljive pojave in nevarnosti, ki vodijo v nesrečo. Lepota dela, lepota okolja, lepota življenja je tisto, kar lahko zagotovijo kulturni ljudje, seveda v ustreznih okoliščinah, ki nastajajo tudi v soodvisnosti z drugimi.

Av gust Markelj

Laboratorij za preizkušanje sluha

Pred kratkim smo v Saturnusu nabavili aparat za avdiometrijo in poslej bomo imeli v sklopu ambulantne lastni laboratorij za preizkušanje sluha. Gluha komora, dražji del laboratorija, je urejena že 20 let, a že več let je ta popolnoma zvočno izolirana sobica služila kot arhivski prostor, ker nismo imeli potrebne naprave. Za naše delavce, ki delajo v hrupu, je obvezno letno preizkušanje sluha. Doslej so ti delavci, okrog 700 jih je, hodili na preglede na Inštitut za medicino dela, prometa in športa. Za preglede je bilo potrebno odšteti precej denarja in po ocenah se bo lastna aparatura izplačala prej kot v dveh letih.

Izvidi kažejo, da je okvar sluha precej, kljub temu pa le redki delavci v proizvodnji uporabljajo zaščito za ušesa. Naša zdravnica meni, da bo lastni laboratorij omogočal rednejše preizkušanje sluha, na izvide ne bo treba čakati, in tako bodo morda tudi delavci nevarnosti ropota vzeli bolj zares.

V. C.

Glas Saturnusa izdaja delavski svet DO v nakladi 2500 izvodov. Ureja ga uredniški odbor: Marjan Dobrilovič, Bogomir Jelkič, Boris Jenko, Franc Lubi, Adolf Majnik, Edo Martinčič, Zdravko Petrič, Ksenija Prinčič in Dragica Zupančič.

Številko pripravila Vita Cajnko in Miran Todor (tehnični urednik). Naslov uredništva: Informativna služba DO Saturnus, 61110 Ljubljana, Ob železnici 16, telefon 444 466.

Tisk: Saturnus - oddelek tiska na papir.

Po mnenju sekretariata za informacije IS Skupščine Sr. Slovenije, št. 412-1/72 z dne 8. 9. 1975, je glasilo oproščeno temeljnega davka na promet.

Predstavljamo vam

Septembra smo dobili novega vodjo finančne službe. **Anton Klepec** je prišel k nam iz vojne ustanove Partizan, kjer je delal kot vodja računovodstva in finančne službe, pred tem pa je bil zaposlen pri Gramexu. O delu finančne službe, ki načrtuje in nadzoruje vse finančne posle v delovni organizaciji, je težko povedati veliko zanimivega in razumljivega za širši krog ljudi, čeprav je funkcija zelo pomembna in odgovorna. Tov. Klepec pravi:

»Finančna služba postaja iz dneva v dan pomembnejša. Denar je bil včasih poceni, lahko je bilo dobiti kredite in obresti so bile nizke. Danes, v zaostrenih gospodarskih razmerah, postaja denar dražji, z njim je treba skrbneje upravljati in skrbeti, da se nenehno obrača. To pomeni tudi posojanje trenutno prostega denarja; obresti na taka posojila so lahko zelo pomembna postavka v dohodku.«

Da se denar čimbolj smotrno obrača, pa morajo biti finančni tokovi planirani — plani so osnova, na kateri se finančna sredstva nabav-

ljajo in plasirajo. Novi vodja finančne službe je povedal, da so v ta namen zdaj izdelali metodologijo za kratkoročno planiranje, ki jo že uporabljajo.

Toliko o samem delu. Kar pa se počutja v novi delovni sredini tiče, pravi da je zadovoljen, saj je v kolektivu čutiti usmerjenost delu in močno pripadnost kolektivu. Želimo mu, da mu mnenja še dolgo ne bi bilo treba spremeniti.

V. C.

V kadrovski službi se je prejšnji mesec zaposlil nov delavec, ki bo skrbel za ciljem delovne organizacije primerno kadrovanje. **Milan Pavliha**, inženir organizacije dela in profesor industrijske pedagogike, je od začetka oktobra dalje vodja oddelka za razvoj kadrov, kot se bo imenoval po novem; v ta oddelek sodijo referenti za kadre, evidenca kadrov in socialno delo. K nam je prišel iz srednješolskega centra, kjer je bil ravnatelj, pred tem pa je leta delal na področju kadrovske dejavnosti; ukvarjal se je z zaposlova-

njem in poklicnim usmerjanjem v Trbovljah in v Ljubljani, bil je vodja Centra za strokovno izobraževanje DU Boris Kidrič in Zveze delavskih univerz in kasneje pomočnik sekretarja za kadrovska vprašanja na IS skupščine SRS.

Ob njegovi predstavitvi lahko izkoristimo priložnost, da skušamo prikazati pomen kadrovskega dela za delovno organizacijo, kakor ga je razložil sam.

»Kadrovska dejavnost je ponekod skržena le na personalno službo. V Saturnusu je zamišljena kot celovito spremljanje razvoja kadrov, ki vključuje načrtovanje potreb po kadrih, usmerjanje kadrov, programiranje in izvajanje stalnega izobraževanja in usposabljanja kadrov, urejanje življenjskih, kulturnih, socialnih in delovnih razmer zaposlenih in delitev osebnih dohodkov po rezultatih dela. Saturnus se mora optimalno organizirati, tako da bo čimbolj izkoristil svoje vire. V tozdih in delovni skupnosti postajajo najpomembnejši viri ljudje, oziroma njihova usposobljenost za delo (izobrazba, znanje, sposobnosti) in stopnja motiviranosti.

Na sedanji stopnji razvoja delovne organizacije si ni mogoče zamisliti nadaljnega tehnološkega napredka ter produktivnega, ekonomičnega poslovanja, to je uresničevanja pomembnih ciljev vsakega tozda in DSSS ter delovne organizacije brez ustreznih kadrov. Kadrovska dejavnost se v podsistemu proizvodnje ukvarja z vlogo ljudi kot

pomembnega vira pri doseganju posameznih in skupnih ciljev. Je neolčljiv del celotnega proizvodnega poslovnega procesa. Vsak problem v tozdu je tudi problem kadrovske funkcije in s tem je povsod prisotna. Strokovna kadrovska dejavnost je v Saturnusu zamišljena tako, da bi zagotovili vsem delavcem (z nenehnim izobraževanjem in usposabljanjem) prevzemati nove, zahtevnejše naloge tudi na višji stopnji razvoja delovne organizacije. Vodilno načelo pri tem je, da ima vsak pravico in možnost za napredovanje in pravico in dolžnost, da se izobražuje. Izobražen človek pa postane gibalo razvoja, ker teži k napredku. To pomeni hkrati tudi hitrejši razvoj samoupravljanja. In prav to je morda najpomembnejša funkcija kadrovskega dela — doseči, da bo človek, delavec, svoj razvoj istovetil z razvojem delovne organizacije in celotne družbe.«

Drugi cilj je skrb za delavce, kakršno zahteva naša družbena ureditev; to je skrb za družbeni standard delavcev, socialno varnost in za razvoj osebnosti, pri čemer spet igra pomembno vlogo posebno izobraževanje. Izobražen človek tudi sam postane gibalo razvoja, ker teži k napredku. To pomeni hkrati tudi hitrejši razvoj samoupravljanja. In prav to je morda najpomembnejša funkcija kadrovskega dela — doseči, da bo človek, delavec, svoj razvoj istovetil z razvojem delovne organizacije in celotne družbe.«

V. C.

PRAVNI NASVETI

Pravijo, da tistega, ki ne pozna predpisov in še posebno svojih pravic, ki iz njih izhajajo, kaj hitro speljejo na led. Morda bi marsikdo želel dobiti odgovor na kakšno pravno vprašanje, a njegov problem še ni tako nujen, da bi osebno povprašal za nasvet. Zato začenjamo z rubriko pravnih nasvetov in pojasnil, ki jih bo posredovala naša pravnica. Vabimo vas, da vprašanja posredujete Nevenki Ferencek v pravno službo. Dokler pa vprašanj ne bo, bo sama izbirala teme med tistimi, za katere je po njenih izkušnjah med delavci v Saturnusu največ zanimanja.

Podstanovalska razmerja

Podstanovalsko (podnajemniško) razmerje ureja Zakon o stanovanjskih razmerjih (UL SRS št. 35/82) v 71. do 79. členu.

To razmerje nastane s sklenitvijo pogodbe med imetnikom stanovanjske pravice in podstanovalcem za uporabo posameznega stano-

vanjskega prostora. Pogodba je lahko sklenjena za določen ali nedoločen čas. Pogodba, sklenjena za določen čas, preneha s pretekom tega časa, šteje pa se, da je molče obnovljena za nedoločen čas, če podstanovalec po preteku časa, za katerega je bila pogodba sklenjena, še naprej uporablja stanovanjske prostore, imetnik stanovanjske pravice pa v petnajstih dneh temu ne nasprotuje. Podstanovalska pogodba, sklenjena za nedoločen čas, pa preneha z odpovedjo. Za odpoved ni potrebno navesti razlogov. Odpovedni rok ne sme biti krajši od 30 dni. Odpoved se lahko posreduje drugi stranki neposredno, ustno ali pisмено po pošti ali pri rednem sodišču.

Pravica podstanovaleca, če po podstanovalski pogodbi uporablja stanovanjske prostore, preneha tudi, če preneha pravica imetnika stanovanjske pravice, da uporablja stanovanje, v katerem so ti prostori. Če podstanovalec ostane v stanovanju po izselitvi imetnika stanovanjske pravice, se šteje, da nezakonito zaseda te prostore.

Nevenka Ferencek

Vratarjem boljši delovni pogoji

Vratarnica na sliki še ni povsem dokončana; morda pa bo že pred prazniki nared, tako da se bodo vratarji iz počitniške prikolice, v kateri mora biti v teh dneh že res neznošno mrzlo, vselili v svoje »stalno bivališče«.

Prenove vratarnice v Mostah smo se lotili predvsem iz varnostnih razlogov. Prehod za pešce in vozila bosta posebej ločena; pešci bodo vstopali in izstopali skozi prehod ob vratarnici, vozilom pa bo vstop zapirala avtomatizirana zapornica. Železniška proga bo vidneje označena, postavljen bo nov semafor. Sama vratarnica bo predvsem bolj toplotno izolirana — doslej je bil na tleh le beton — večja okna pa bodo omogočala boljšo vidljivost.

Zaradi boljše kontrole je v prihodnosti, po zgledu vratarnic iz drugih delovnih organizacij, zamišljena tudi montaža naprave, ki bo v neenakih zaporedjih prižigala signalno luč. Prižigana luč bo znak, da mora delavec, ki je v tistem trenutku v prehodu, na pregled osebne prtljage. Ni pa še znano, kdaj bo takšen način kontrole res uveden.

Pripravlja se tudi novost za kolesarje. Po novem bo kolesarnica sicer na istem mestu kot doslej, a bo ograjena in bo imela poseben vhod. Kolesa morda zaradi tega ne bodo v nič večji nevarnosti, saj bo zaklenjena z elektromagnetno ključavnico, ki jo bo odklepal vratar.

Obisk mladincev iz Mirne

Po skoraj enomesečnem dogovarjanju nas je 21. septembra obiskala 40-članska delegacija mladih iz tovarne Mirna iz Rovinja. S tem so vrnili obisk naših mladincev v Rovinju 1979. leta. Priprave so se pričele že dva tedna pred napovedanim obiskom, tako da bi vse teklo brez problemov, vendar pa so kasneje obisk zaradi bogatega ulova rib predstavili, kajti mladinci niso mogli zapustiti svojih delovnih mest.

V dogovoru s tov. Kraljem smo se odločili, da bomo goste popeljali po obratu Zalog, kajti tu izdelujemo embalažo, ki jo uporablja živilska industrija Mirna. Razdeljeni v dve skupini, smo si ogledali celoten potek proizvodnje, od lakiranja pločevine preko tiska do končnega izdelka — pločevinke. V pogovoru, ki je sledil ogledu proizvodnje, je tov. Rup natančneje opisal potek dela in predstavil dolgoletno sodelovanje med Saturnusom in Mirno. Omenil je nezadovoljiv položaj na trgu pločevine, zaradi katerega prihaja do zastojev v proizvodnji in do nepopolne izkoriščenosti proizvodnih linij. Mlade iz Rovinja pa je zanimalo tudi varstvo pri delu, starostna struktura zaposlenih, pridobivanje strokovnjakov za delo v proizvodnji, štipendiranje in seveda višina osebnih dohodkov. Lahko povem, da so bili nekoliko razočarani nad višino le-teh v naši delovni organizaciji.

Po končanem pogovoru je vsak mladinec dobil še simbolično darilo — gospodinjski komplet.

S tem je bil obisk v Zalogu končan, čakalo nas je še kosilo v tovarni v Mostah. Po kosilu smo izmenjali izkušnje ob delu v mladinski organizaciji in ob reševanju problemov, na katere pri tem naletimo. Strinjali smo se, da večina mladih ni pripravljena aktivno delovati v mladinski organizaciji, čeprav bi, glede na gospodarski položaj, moralo biti ravno nasprotno.

Ob koncu obiska so nas mladinci povabili, naj jim v kratkem vrnemo obisk in s tem še bolj utrdimo naše sodelovanje. Seveda smo povabilo z veseljem sprejeli in obljubili, da se prihodnje leto vidimo v Rovinju.

Gorazd Brenčič

KLUB ŠTIPENDISTOV

V novo šolsko leto

Z novim šolskim letom so se začela tudi prizadevanja za oživitve dela v preteklem šolskem letu ustanovljenega kluba štipendistov Saturnusa. Kakor vemo, se je lani ob novoletnem srečanju štipendistov Saturnusa porodila zamisel o tem klubu, ki naj bi povezal nas štipendiste med seboj, prispeval k našemu dodatnemu izobraževanju, pa tudi poglubil naš stik z delovno organizacijo in s tem prispeval k lažji vključitvi štipendistov med bodoče sodelavce.

NA MALI PLANINI

Ne le rekreacija - tudi delo

Leto počasi zaključujemo in tako nastopa čas ocen in obračunov na najrazličnejših področjih našega dela. Tokrat pogledimo, kako smo bili pridni pri vzdrževanju in oskrbovanju koč na Mali planini.

Junija smo planinci v dvodnevni delovni akciji zabetonirali greznico, prelakirali zunanost koč, premazali okna in vrata in pospravili notranjost. V začetku oktobra nas je deset pridnih našagalo in nanese dovolj drv za dve leti. Obiskovalce koč pa moramo tudi tu spomniti na lepo planinsko navado, da se pred odhodom v dolino pripravi drobna drva in trske.

Najzahtevnejša letošnja delovna akcija je bilo postavljanje strelododa. Delo je bilo nujno, ker se je smreka, naravni strelodod ob koči, prav zaradi strel posušila. Predzadnjo soboto in nedeljo v oktobru nas je 18 pljunilo v roke in že prvi dan smo opravili večino dela, v nedeljo pa smo koč in okolico še temeljito pospravili. Delo je bilo opravljeno strokovno, po izdelanem načrtu in v rednem času.

Ob teh večjih akcijah, ki smo jih opravili kolektivno, je ostalo gospodarju še več manjših opravil. Se pa zgodi, da tudi kak posameznik, ko je na dopustu, ne zdrži brez dela in kaj postori, da je koč in njena okolica lepša. Ob tej priložnosti se kot gospodar koč zahvaljujem vsem, ki so sodelovali na delovnih akcijah in vsem drugim, ki so karkoli drugega storili za koč.

Sporočam pa, da smo s 1. oktobrom povišali prenočnino. Sedaj stane 60 din za člane planinskega društva in člane kolektiva, za ostale pa je 120 din. Poudarjam, da se tisti, ki želijo bivati v koči, dovolj zgodaj prijavijo pri Ladu Slaku, ker je zanimanje vedno večje. To zimo bo tudi smučanje ugodnejše, saj so smučišča čez leto idealno pripravili. Tudi pešpot čez Pasje pečine je vso zimo prehodna, tako da za planince tudi zima ne more biti ovira, temveč nasprotno — lepa zimska turica je polna pravih užitkov.

Anton Kresnik

Potrditev prijateljskega sodelovanja

Delovna organizacija Nikola Tesla iz Zagreba, ki je ena največjih jugoslovanskih proizvajalcev telefonskih central, ima v svojem sestavu tudi izredno kvalitetno orodjarjo. Orodjarji skrbijo za nemoten potek zelo zahtevne finomehanske proizvodnje. Visoka tehnično-tehnološka usposobljenost in organizacija dela jih postavlja v sam vrh jugoslovanskega orodjarstva.

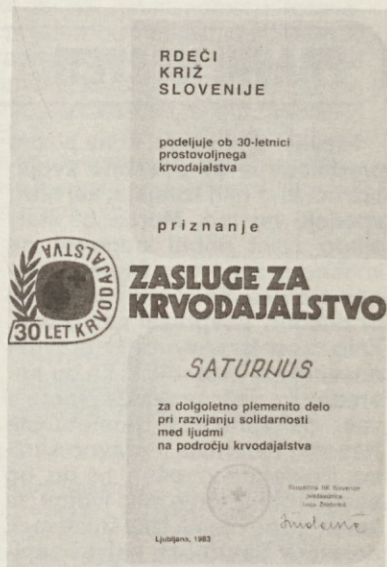
V letošnjem letu so se orodjarji Nikole Tesle organizirali v sekciji društev orodjarjev. V skladu s svojim programom ter v dogovoru s predstavniki orodjarne in vzdrževanja, so kot svojo prvo akcijo organizirali ogled naše temeljne organizacije.

Po ogledu obratov, kjer so bili seznanjeni z našo dejavnostjo, smo v tovariškem pogovoru izmenjali še nekatera strokovna spoznanja. Ob tej priložnosti je predsednik sekcije društva orodjarjev predal v spomin na srečanje naši temeljni organizaciji plaketo DO Nikola Tesla.

Menimo, da pomeni obisk predstavnikov kolektiva tako kvalitetne orodjarne priznanje našemu tozdu ter nadaljevanje izredno dobrih mesebojnih stikov iz preteklosti.

Boris Jenko

Priznanja našim krvodajalcem

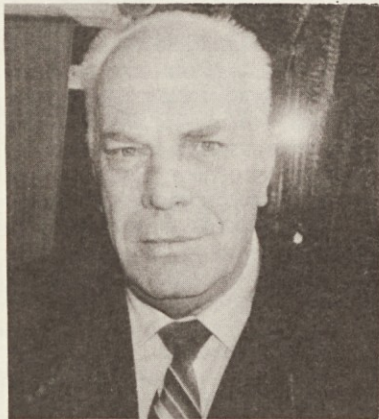
Rdeči križ Slovenije je ob 30-letnici krvodajalstva podelil Saturnusu priznanje. Podobna priznanja je prejelo tudi 14 naših krvodajalcev, ki redno darujejo kri. V naši delovni organizaciji je okrog 700 delavcev, ki se občasno udeležujejo krvodajalskih akcij, od teh je 337 takih, ki dajejo kri vsaj enkrat letno. Med njimi je rekordar Bogdan Tvrđ iz tozda avtoopreme, ki je daroval kri že več kot stokrat.

Stane Birk

Miniportret

Janez Smrajc (55) je direktor tozda Orodjarna in vzdrževanje. V Saturnusu dela že 32 let.

Kdaj ste se zaposlili v Saturnusu in kaj vse ste delali do danes?

Izučil sem se za strojnega ključavničarja in po končani delovodski šoli mi je Ministrstvo za industrijo nudilo možnost zaposlitve v Papirnici Vevče, Mestni plinarni in Saturnusu. Odločil sem se za Saturnus, ker se mi je zdel še najprimernejši glede na moj poklic.

Tako sem začel delati leta 1947 kot praktikant v strojni remontni delavnici. Vodil pa sem tudi takratno vajeniško šolo v okviru Saturnusa.

Po enem letu sem se odločil za redno šolanje na Srednji tehnični šoli, oddelku za strojništvo. Po končanem šolanju in odsluženju vojaškega roka sem se jeseni leta 1952 zopet vrnil v Saturnus in delal najprej kot konstruktor orodij, kasneje sem postal obratovodja strojne remontne delavnice, nato pomočnik tehničnega direktorja, direktor razvoja in orodjarne, po oblikovanju tozdov pa direktor tozda Orodjarna in vzdrževanje.

Kako vidite vi razvoj orodjarne oziroma vašega tozda od leta 1947 pa do danes?

Razvoj in napredek, ki ga je v tem času napravil Saturnus, je ogromen. Iz tovarne, ki je proizvajala kovinsko embalažo s stroji na transmisijski pogon se je Saturnus tako razvil, da se danes lahko meri s tovrstnimi tovarnami v razvitem svetu. Kmalu po mojem prihodu v Saturnus se je ob proizvodnji embalaže razvila povsem nova proizvodnja in danes se Saturnus uvršča tudi med ugledne evropske proizvajalce svetlobne opreme za avtomobilsko industrijo. Razvoj in napredek obeh vrst proizvodnje je močno odvisen od izdelave strojev in orodij.

Po moji presoji smo v Saturnusu pravilno vodili politiko razvoja orodjarne, saj smo jo opremljali vzporedno z ostalima proizvodnima vejama, česar ne moremo trditi o večini drugih slovenskih in jugoslovanskih tovarn. To potrjujejo dejstva, da zdaj razpolagamo v tozdu s štirimi koordinatnimi vrtnimi stroji, koordinatnim brusilnim strojem, programsko strožnico, programskim rezkalnim strojem, programsko žično erozijo, erozijskimi stroji in tudi merilnim strojem z računalnikom.

Leta 1947 orodjarna ni delala po načrtih, imela pa je le enostavne stroje za obdelovanje kovin. Tako smo brušenje okroglih delov orodij izvajali improvizirano z aparati na klasičnih strožnicah, ploskovnega brusilnega stroja pa sploh nismo uporabljali.

Tudi pri samem delu se je veliko spremenilo, saj večji del dela pri izdelavi orodij prevzema strojna obdelava in le manjši del ostaja za ročno orodjarno. V tem razmerju se je v orodjarni zamenjalo tudi število zaposlenih delavcev v strojni in ročni orodjarni — seveda v korist strojne obdelave.

Ali zdajšnja zmogljivost vašega tozda — glede na razpoložljive stroje in zaposlene delavce — ustreza zahtevam obeh naših glavnih proizvodnih vej?

Če v tozdu ne bi imeli že prej naštetih opreme, sploh ne bi mogli izdelati orodij za tako zahtevne izdelke, kot so svetilke, ki jih dela TOZD Tovarna avtoopreme. Vsekakor pa igra pri izdelavi teh orodij prav tako pomembno vlogo strokovna usposobljenost kadrov. Trenutne potrebe pokrivamo, sicer s težavo, povečane zmogljivosti pa bi predstavljale zaradi pomanjkanja kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev raznih profilov na ljubljanskem področju precejšen problem. Seveda pa bo treba glede na razvojne naloge obeh tozdov nujno misliti tudi

na povečanje našega tozda, predvsem zaradi skrajševanje rokov za osvajanje novih izdelkov.

Tozd Tovarna avtoopreme je prvič dobil naročilo za svetlobno opremo za novo vozilo, oziroma je prvič sodeloval pri izdelku, ki je bil šele načrtovan. Vaš tozd je dobil nalogo, da izdelava nekatera orodja za to svetilko. Veliko je bilo novega, med drugim tudi računalniško obdelani načrti v pripravi proizvodnje, ki jih je posredoval inozemski partner in s katerimi se je Saturnus prvič srečal. Prav gotovo velik izziv in hkrati priznanje dela vašega tozda!

Menim, da smo v tozdu Orodjarna in vzdrževanje izdelali že vrsto zapletenih orodij in strojev, opravili smo vrsto izredno zahtevnih generalnih remontov, ne morem pa mimo ugotovitve, da je bila izdelava orodij za proizvodnjo svetilk za novo vozilo Golf izredno zapletena in težavna. Brez tako dobre opremljenosti orodjarne jih sploh ne bi mogli izdelati. Poleg obsega je bila izdelava teh orodij tudi časovno izredno zahtevna. Na rok izdelave so neugodno vplivale še spremembe na izdelku, ki jih je naknadno zahteval inozemski partner. Izredno veliki gabariti in teža orodij so zahtevali skrajne fizične in umske napore. Tako smo bili prisiljeni organizirati in izvesti nekatere operacije v vse prej kot normalnih pogojih. Nimamo pri-

merne orodjarske stiskalnice in moram pohvaliti nekatere delavce, ki so se pomankljivosti nadomestili s povečanimi fizičnimi napori in v normalno podaljšanem delovnem času.

Pri izdelavi orodij za pravkar omenjeno svetilko za novi Golf so veliko govorili o ogromnih osebnih dohodkih nekaterih delavcev, o tem, da nekateri delavci niso delali, kot bi morali, celo o tihih stankah so šušljali!

Kot sem že rekel, so bila orodja za omenjeno svetilko izredno zapletena. Rok za izgotovitev teh orodij je bil skrajno kratek. Spremembe so nam posredovali med izdelavo orodij, kar je izdelavo oteževalo. Pa tudi preizkušanje in poznejše popraviljanje orodij je bilo dovolj obsežno in problematično. Vsemu temu smo bili kos le s stimulativnejšim nagrajevanjem, z organiziranjem dela v podaljšanem delovnem času — tudi ponoči in ob sobotah in nedeljah. Realna produktivnost je pod takimi pogoji seveda vprašljiva, saj človek ni stroj! Tak način negativno vpliva na produktivnost, res pa je, da smo s takim načinom dela skrajšali rok izdelave orodij, ki so jih potrebovali za izdelavo vzorcev in nato za redno proizvodnjo. Pod takimi pogoji dela prizadevnim delavcem pripada prej pohvala kot pa kritika!

Še zadnje vprašanje. Ali je prijetno biti direktor?

Ne. Biti direktor v zdajšnjem času je izredno težavna naloga.

Anamarija Plesničar

Kadrovske spremembe

PRIHODI

SEPTEMBER

Premelč Matjaž	OR
Spasić Nada	EMB-ZALOG
Skušek Lojze	EMB-ZALOG
Vidic Janko	EMB-ZALOG
Škofic Viktorija	EMB-ZALOG
Pogačnik Dejan	EMB-ZALOG
Kurtinović Siniša	AO
Čurguz Drago	OR
Miklavc Marko	OR
Janželj Ladislav	OR
Sojer Aleksander	OR
Mesić Sebiha	AO
Štrle Vida	DSSS
Zerak Boris	EMB
Prezelj Franc	EMB-ZALOG
Klepec Anton	DSSS
Knavs Fani	DSSS
Čevriz Borka	AO
Hoda Sabina	EMB-ZALOG
Vrbanc Ljiljana	AO
Mihelič Anita	EMB-ZALOG
Golob Vladimir	OR
Ledić Ivica	AO
Josić Ranko	AO
Volk Miran	OR
Gregorič Janez	DSSS
Horvat Marijan	OR
Krapež Drago	OR
Jerančič Dušan	OR
Ristić Gošpa	AO
Jandrič Jože	OR
Pirnat Bojan	AO
Čolić Izet	EMB-ZALOG
Todorinović Željko	EMB-ZALOG
Sircelj Edi	EMB-ZALOG

OKTOBER

Bogosavljevič Zvezdana	EMB
Galič Mihael	EMB
Velić Jožica	EMB-ZALOG
Del Cott Samo	AO
Hoda Envar	AO
Zorec Martin	EMB-ZALOG
Tadić Ljubo	AO
Beden Breda	AO
Intihar Srečko	AO

Levstek Alenka
Lavrič Lidija
Murtić Mevlida
Lepki Nada
Bajrektarević Senad
Pavliha Milan
Mrak Franci
Trček Borut
Čučak Mile
Sojer Edvard

AO Loški P.
AO Loški P.
AO
AO
EMB-ZALOG
DSSS
OR
DSSS
OR
AO

ODHODI

SEPTEMBER

Borštnar Ema	AO upokoj.
Jovančević Mira	EMB-ZALOG
Pavlovič Tihomir	EMB-ZALOG
Blažević Ana	EMB-ZALOG
Zavrl Roman	EMB-ZALOG
Premelč Matjaž	OR
Krsnik Jožica	EMB-ZALOG
Velikonja Tatjana	EMB-ZALOG
Drobnjak Sonja	EMB-ZALOG
Suljanović Zekija	EMB-ZALOG
Omić Meleča	EMB-ZALOG
Gavez Branko	AO
Zalokar Zoran	DSSS umrl
Matoz Ivan	AO
Novak Darko	AO
Liković Amalija	EMB-ZALOG
Jeriha Albin	upokoj.
Osmani Agim	EMB-ZALOG
Vrbanc Ljiljana	EMB-ZALOG
Kajević Rabija	DSSS
Milanović Slavka	AO

OKTOBER

Gajšek Viktorija	EMB upokoj.
Krstevski Jadranka	AO
Parduzi Zorica	AO
Bestijanič Ljubica	EMB
Pilipović Boska	EMB-ZALOG
Berzak Alojz	AO
Terčič Elka	EMB upokoj.
Česnik Borut	AO
Brkić Zekija	EMB
Iglič Jožefa	OR upokoj.
Lavrič Breda	DSSS upokoj.

Gledališka sezona 1983/1984

Ponovno se je začela gledališka sezona, zato ne bo odveč, če spregovorimo nekaj besed tudi o tem.

To sezono imamo na razpolago 60 abonmajskih sedežev v Mestnem gledališču ljubljanskem in sicer za abonma C in J. Število kart je glede na veliko število zaposlenih majhno, trudimo pa se in upamo, da nam bo za naslednjo sezono uspeli ponovno vključiti tudi abonmajске predstave v Drami, ki so bile črtane iz že znanih razlogov stabilizacijskega ravnanja in omejevanja vseh sredstev, ki za delovno organizacijo niso nujno potrebna. Kakorkoli že, teh nekaj kart je, dobite pa jih lahko pri tovarišicah v posameznih obratih: Henka Škrli v obratu Moste, Fani Jalen v komerciali, Silva Pevec v obratu Zalog, Zlata Erjavšek v tozdu avtoopreme in Marija Breznik v Polju. Pred vsako predstavo bo izobešeno tudi obvestilo o predstavi.

Še nekaj o repertoarju:

V abonma je vključenih 5 predstav.

Avgusto BOAL: S pestjo proti odpertemu nožu. To je politična drama brazilskega dramatika Avgusta Boala. Gre za zgodbo o mladih političnih emigrantih, ki na tujih tleh sanjajo o svobodi v svoji domovini. (nadaljevanje na 8. strani)

Jubilej, ki ni več jubilej

(nadaljevanje iz prejšnje številke)

Danes si težko predstavljamo, v kakšnih razmerah in utesnitvah je delal kolektiv pred letom 1960.

Z že prej omenjenimi prvimi investicijami smo povečali proizvodnjo pločevink, seveda tudi žarometov in svetilk — vse na lokaciji Moste brez novih površin; istočasno smo osvajali še nove proizvode v obeh vejah. Treba je še povedati, da smo tedaj proizvajali tudi grelnе aparate in to v velikih količinah. Iz prostorske stiske nas je leta 1961 dobesečno rešila priključitev Agroindusa in Juvnila. S tem smo pridobili nove proizvodne površine v Zalogu, v Polju pa smo uredili samostojen obrat za plastiko.

Od leta 1959 pa so potekale priprave za gradnjo novega obrata, ki smo ga tedaj imenovali obrat za tehnične predmete. V tem obratu, v katerem je delo steklo 1962. leta, je bila enakovredno zastopana proizvodnja avtoopreme in toplotnih aparatov za gospodinjstvo. Zatem smo posvetili več pozornosti tudi orodjarni, kjer so prav tako vladale nemogoče razmere.

Zaposlovali smo vedno več strokovnjakov, ustanovili smo oddelek za konstrukcijo in tako je razvoj delo hitreje napredovalo. S prakso ob nabavi strojev in ob sodelovanju s tedanjo organizacijo za tehnično pomoč se je naš tehnični kader izpopolnjeval, kar se je odražalo tudi na asortimanu in proizvodnih postopkih.

Leta 1961 smo v Zalogu postavili drugo avtomatsko linijo, nekaj let kasneje je sledila avtomatska linija za 5-kilogramske škatle, vlagali pa smo tudi v zaloške tiskarske zmogljivosti.

Že pred vojno in takoj po njej smo v Saturnusu delali različne pokrovčke. Kasneje pa smo začeli izdelovati tudi pokrovčke za steklenice — vijačne pokrove in kronske zaporkе. Proizvodnjo teh smo po večletnem dogovarjanju prepustili Plutalu, ki

nam je v zameno dal stroje za tiskarno, da bi lakirali in tiskali pločevino za njegove potrebe. Te storitve za Plutal opravljamo še zdaj. V šestdesetih letih pa je živilska industrija začela uporabljati večje količine pokrovov za steklene kozarce. Že do tedaj je izdeloval Saturnus razne vrste navojnih pokrovov z gumijastimi vložki, kot sta Bajol in Phoenix pokrov. Toda za zapiranje kozarcev s hrano, namenjeno izvozu, je živilsko predelovalna industrija uporabljala uvožene pokrovčke z že nalitim tesnilom — Omnia pokrove. V Saturnusu smo ta pokrov sicer po vzorcu sami osvojili (to so naši sedanji aluminijasti pokrovi Alupo), vendar smo po dveh letih proizvodnje kupili licenco, saj bi drugače morali v spor z angleško firmo Thomas Hunter. Kasneje smo osvojili še twist-off pokrov iz bele pločevine (to je naš »saturnuški pokrov« SAPO), ki pa se iz več razlogov v Jugoslaviji ni obnesel. Predvsem zahteva ta pokrovček natančno izdelavo grla steklenke, dovoljena odstopanja so veliko manjša, kar pa je povzročalo težave izdelovalcem tovrstne steklene embalaže; tudi uporabniki tega pokrova niso imeli ustrezne tehnologije, predvsem pa je primanjkovalo ustreznih zapiralk.

Omnia pokrova v zahodnih državah praktično ne uporabljajo več, predvsem zato, ker ni vsestransko uporaben. Izdelan je iz aluminija, ki ne more vedno konkurirati beli pločevini in je primeren predvsem za pasterizacijo. V glavnem se je Omnia pokrov obdržal v deželah z lastno proizvodnjo aluminija, kjer imajo steklenke slabše kvalitete in kjer tehnologija zahteva le pasterizacijo predelanih živil.

Ker pa se naša živilsko predelovalna industrija spet pospešeno preusmerja v izvoz, so se pojavile tudi ponovne zahteve po twist-off pokrovih. Tu bi omenil, da imamo razvito ustrezno tehnologijo za izde-

lavo teh pokrovov in možnost predelave orodij tudi za to proizvodnjo.

Saturnus je imel vedno veliko priložnosti za nakup raznih licenc od angleških in ameriških firm kot so Metal Box, Continental Can Company, American Can Company, vendar smo se jim vsem odrekli, saj smo vedno računali na lastne tehnološke možnosti in kadre.

Industrija za predelovanje sadja in zelenjave je po letu 1960 začela uporabljati embalažo manjših dimenzij. Tudi mesna industrija je prešla z velike ovalne konzervne doze na malo ovalno škatlo, saj je takrat večino šunke izvažala v Anglijo. S porastom živilske industrije in njeno specializacijo smo morali osvajati nove izdelke za sadno in zelenjavno industrijo, deloma tudi za mesno industrijo. Problemi, ki so se ob tem pojavljali, so sami dali pobudo, da smo začeli sodelovati z raznimi inštituti in fakultetami v Jugoslaviji in da smo vpeljali lastno servisno službo. Skupne dosežke z inštituti smo objavljali ali pa obravnavali na posvetovanjih in to posebej za sadno in zelenjavno industrijo in posebej za mesno industrijo.

V Saturnusu so kupovali embalažo naročniki iz cele Jugoslavije. Pojavile pa so se težnje, da bi se posamezna področja osamosvojila z lastno proizvodnjo embalaže, ker je prevoz prazne embalaže zelo drag. Zato je Saturnus sredi šestdesetih let dolgo okleval, preden se je odločil za ponovno vlaganje v proizvodnjo pločevink. Konkurenca namreč ni bila dovolj uspešna. Lim iz Zagreba ni izkoristil svojih možnosti. Novo tovarno embalaže, Proleter iz Beograda, je Saturnus sicer občutil na tržišču, toda tudi ta ni v celoti izpolnil pričakovanj. Tako so združenja podprla Saturnus in dala na razpolago devize za nakup reprodukcijskega materiala.

Ko smo že pri pločevinkah, bi rad povedal še nekaj. Potrebe po pločevinastih konzervnih škatlah in tehnični embalaži so v Jugoslaviji velike, saj te embalaže ni mogoče nadomestiti z drugo. Težave pri nabavi

osnovnega reprodukcijskega materiala, bele pločevine, so bile in bodo tudi v prihodnje. Z osvojitvijo tovrstne proizvodnje v Zorki Šabac, kjer tudi Saturnus finančno sodeluje, pa se bodo vsekakor odprle nove možnosti za boljše izkoriščanje novih zmogljivosti v Zalogu in Mostah.

Zaradi naših tehnoloških možnosti in naše kvalitete smo bili in še ostajamo vodilni proizvajalec v Jugoslaviji. Tako količinsko kot kvaliteto lahko zadovoljimo najzahtevnejšega naročnika. Zaloški kompleks je s svojimi šestimi avtomatskimi linijami in ostalimi zmogljivostmi za proizvodnjo vlečenih doz ter s specializirano tiskarno prvi tovrstni obrat v Jugoslaviji, ki mu ni enakega tudi na Balkanu in ga tudi v Evropi ni tako lahko najti.

(se nadaljuje)

Anamarija Plesničar

OPRAVIČILO

Ker se je naš stavec Silvo Bizjak poškodoval, smo morali gradivo za to številko v zadnjem trenutku oddati tiskarni Ljudska pravica. Zato se je natis novembrske številke zavlekel v december. Bralcem se opravičujemo.

Spomenik Franca Leskoška-Luke

Franco Leskošek-Luka, narodni heroj in častni član našega kolektiva, bo čez nekaj mesecev na dvorišču Saturnusa v Mostah dobil svoje spominsko obeležje. Tako je bilo sklenjeno junija na žalni seji delavskega sveta, pred dnevi pa si je za to določena komisija ogledala idejni projekt, ki sta ga pripravila arhitekt Kerševan in kipar Boštjan Putrih. Njegov doprnski kip bo stal na zelenici levo od vhoda. Odkritje spomenika je predvideno ob proslavi dneva OF in praznika dela.

V. C.

Gledališka sezona 1983/1984

(nadaljevanje s 7. strani)

Spremljamo njihove življenjske stiske, predvsem pa neprestani beg pred diktatorskim režimom. Toda gola pest in neukrotljivi duh vsemu navkljub premagujeta nasilje odprtih nožev. Drama nas bo torej soočila z vsemi okrutnostmi političnega sveta.

Odon von Horwath: Kazimir in Karolina: To je zgodba o nezapletenih ljudeh iz ljudstva v enem večeru na Münchenskem oktoberfestu po prvi svetovni vojni, ko se zlovešče že napoveduje nacistična nevarnost. Kazimir, ki je slabe volje, ker je dan prej izgubil službo, se začne pripraviti z zaročenko Karolino in razideta se. Karolina se prične zabavati in vedno, ko bi spet lahko prišla skupaj, se kaj zatakne. Na koncu se

pari premenjejo. Karolina odide z nekim uradnikom. Kazimir ostane z zaročenko prijatelja, ki so ga odpeljali v zapor. Stvari se pravzaprav niso dosti spremenile.

Eduardo de Filippo: Umetnost komedije: To je komedija, kjer se pred nami v počasnem teku razkrivajo razmerja neke človeške skupnosti s splošno aktualnimi problemi našega časa.

William Shakespeare: Kakor vam drago: V ospredju je bratski spor, ki povzroči ljubezensko zmešnjavo. To lahko razreši šele bog Himen, ki vse stvari uredi tako, da se vsi pari srečno najdejo, brata pa premagata spor in se pobotata. To je pogled na življenje z vidika ljubezenske resničnosti: modrost in ljubezen premagata sovraštvo in okrutnost.

Goran Stefanovski: Hi-Fi: To je drama človeka vojne generacije, šestdesetletnega Borisa, ki v svoj nesvobodni, od spominov in pijače razrvani svet, vklepa svoje najbližje. Dogajanje se odvija v prostoru, v

katerem so junaki zaprti in zakleti. Stefanovski postavlja vprašanje svobode in nakazuje tragični odgovor: tu smo in nikamor ne moremo ubežati, prav toliko smo svobodni kot nesvobodni, nobena izmišljotina ali molitev k bogu Hi-Fi nas ne more rešiti.

Georg Bernard Shaw: Pigmalion: V tej komediji se soočamo z občutljivimi problemi človeške morale. V kakšni meri zunanja podoba določa človekovo notranjo vrednost? Na to vprašanje Shaw odgovarja s primerom profesorja Higginosa, ki iz ubožne prodajalke rož, ki govori neko nemogoče londonsko narečje in tako na vsakem koraku razkriva svoje socialno poreklo, naredi damo z najboljšo izgovorjavo angleščine in jo na sprejemu pri grškem veleposlaniku predstavi kot vojvodinjo, nekateri pa celo mislijo, da je madžarska princesa. Tako se Shaw temeljito ponorčuje iz lažne morale srednjega razreda.

Ljubitelji gledališča, vabljeni!

HENKA ŠKRLJ